'OPERATIE KOSTENBESPARING' SOCIAAL DOMEIN LEVERT GELD OP

Yolanda de Koster 18 mrt 2021 1 reactie

Vier miljoen euro besparen op het sociaal domein in Noardeast-Fryslân en 1,9 miljoen euro in Dantumadiel. Met die doelstelling zijn ambtenaren van beide gemeenten in 2019 aan de slag gegaan. Die bedragen zijn niet gehaald, maar er is wel bespaard: 3,3 miljoen in Noardeast-Fryslân en 1,2 miljoen in Dantumadiel. En er liggen nog meer kansen.

Forse overschrijding

De kiem van 'operatie kostenbesparing' werd gelegd in het voorjaar van 2019. 'We werden toen geconfronteerd met hele forse overschrijdingen op met name de Wmo en de jeugd. In Dantumadiel lag het tekort op dat moment tussen de 2 en 3 miljoen euro en in de nieuwe gemeente Noardeast-Fryslân lag de begrotingsoverschrijding tussen de 8 en 9 miljoen euro. De omvang van de tekorten was een schok voor ons', vertelt Greet Hettema, manager sociaal domein van Noardeast-Fryslân. De gemeentelijke begroting van Noardeast-Fryslân heeft een omvang van 159 miljoen euro, waarvan 69 miljoen voor het sociaal domein. Die van Dantumadiel omvat 53 miljoen euro, waarvan 30 miljoen euro voor het sociaal domein. 'Als managementteam wilden we onze bestuurders binnen twee maanden voeden met informatie over de oorzaken van die overschrijdingen, maar we wilden hen vooral ook oplossingsrichtingen aanreiken om de kosten weer naar beneden te brengen.'

Crisisaanpak

Er werd voor een crisisaanpak gekozen waarbij zes weken achtereen de agenda's van diverse collega's werden leeg geveegd zodat die gefocust aan de opdracht konden werken. Er werd gestart met een brainstorm van twee weken 'waarbij alle maatregelen mochten worden geopperd die zouden kunnen bijdragen aan het beheersen van de kosten', aldus Hettema. De twee daaropvolgende weken werden al die ideeën voorgelegd aan criticasters en juristen. In de veertien dagen daarna werden de plannen grofmazig uitgewerkt. Dat leverde uiteindelijk een lijst van veertig voorstellen op, die voor het zomerreces aan beide colleges werden voorgelegd. Die gaven het akkoord op 34 voorstellen en de opdracht deze uit te werken en door te voeren. Voor sommige plannen moesten ook de gemeenteraden hun fiat geven. 'Het waren echt hele verschillende voorstellen', aldus Hettema. Een speciaal projectteam moest ze in detail uitwerken en zorgen dat ze werden ingevoerd.

Tarieven verlaagd

Inmiddels zijn verschillende tarieven verlaagd en worden bij nieuwe indicaties voor huishoudelijke ondersteuning standaard minder uren dan voorheen geïndiceerd. Bij herindicaties wordt scherper dan voorheen gekeken naar wat echt nodig is. Het informeel pgb-tarief is verlaagd en het gebruik van het persoonsgebonden budget (pgb) wordt ontmoedigd als daar een goed alternatief voor handen is via zorg in natura. Meer dan voorheen wordt gekeken of individuele hulpvragen via collectief aanbod (zoals buurtkamers) kunnen worden beantwoord in plaats van een 'dure' maatwerkvoorziening toe te kennen. Er wordt in pilots gewerkt aan een betere samenwerking met het onderwijs – 'ook daar denken we kosten mee te kunnen besparen' –, en er zullen praktijkondersteuners jeugd-ggz bij alle huisartsen worden ondergebracht. De gebiedsteams gaan zich meer richten op normaliseren en nog nadrukkelijker kijken wat het eigen netwerk kan bijdragen. Op het gebied van de Participatiewet 'zijn we strakker aan de poort gaan zitten', zoals Hettema het noemt. Als iemand aanklopt voor inkomensondersteuning gaat deze inwoner ook meteen met re-integratie starten bij het leer-werkbedrijf in plaats van eerst weken te wachten op de beslissing voor financiële ondersteuning.

Data-analist

Het merendeel van de beoogde kostenbesparing is volgens Hettema gezocht in de bedrijfsvoering. 'Denk aan onze werkwijze na een aanvraag, aan aanbesteding, aan afspraken die we met onze partners maken.' Er werd ook extra menskracht aangetrokken. Zoals een data-analist die op gezette tijden rapporteert over het gebruik van de diverse voorzieningen en de ontwikkeling daarin. Ook is een contractmanager aangesteld 'zodat we aan de voorkant veel scherper op de contracten, en de naleving daarvan, kunnen zitten.'

Geen boze burgers

De maatregelen pakken 'nauwelijks negatief uit voor inwoners', stelt Hettema. 'We hebben zo veel mogelijk maatregelen genomen die inwoners niet direct raken.' De verlaging van het informele pgb-tarief raakt mensen uiteraard wel. 'We zaten met ons tarief veel hoger dan andere gemeenten.' Minder huishoudelijke hulp treft de

inwoners ook. ‘We hebben de bestaande uren van bestaande cliënten niet teruggebracht.’ De gemeenten zijn volgens Hettema niet bedolven onder bezwaren van boze burgers.

Innovatieve plannen
Hettema heeft het over een militaire operatie. ‘We wilden het traject in anderhalf jaar afronden’. Het project is nu ook officieel afgesloten, de evaluatie is net naar de gemeenteraden gestuurd. Daarin stelt de projectorganisatie tevreden te zijn met de resultaten. Naast de kostenbesparingen die op allerlei vlakken zijn gerealiseerd, is ook de bewustwording voor kostenbeheersing gegroeid; zowel intern als bij de samenwerkingspartners. Er is een beweging in gang gezet die zorgt voor meer integraliteit en innovatieve plannen. Door de ontwikkeling in het verzamelen en analyseren van data heeft het gebruik van data een vlucht genomen. ‘Met meer data krijg je meer zicht op wat je als gemeente wel en niet kunt beïnvloeden, licht Hettema toe. ‘We weten meer dan anderhalf jaar geleden en we hoeven ons niet meer te laten verrassen. Dat geeft onze bestuurders comfort.’

Gevolgen corona
De gemeenten hebben echter niet alles zelf in de hand. De invoering van het Wmo- abonnementstarief heeft een streep gezet door een groot deel van het ingeboekte besparingsbedrag op de huishoudelijke hulp van 1 miljoen euro. Op de jeugdzorg hebben de twee Friese gemeenten het minst kunnen besparen. Net zoals veel andere gemeenten stijgt nog altijd het aantal jongeren dat voor jeugdzorg aanklopt. Corona kan die vraag naar psychische ondersteuning vergroten. Ook de schuldenproblematiek van inwoners neemt naar verwachting, eveneens vanwege corona, toe.

Scherp sturen
De stand van zaken nu is dat Noardeast-Fryslân 3,3 miljoen van de beoogde vier miljoen heeft bespaard en Dantumadiel 1,2 van de beoogde 1,9 miljoen euro. De beoogde besparingen zijn dus niet helemaal gehaald. Hettema: ‘De oorspronkelijke tekorten zijn niet volledig opgelost en we moeten scherp blijven sturen op alle kansen en mogelijkheden om kosten te besparen.’

Sociale Bouwmarkt
Diverse kansen worden de komende tijd verder uitgewerkt en/of ingevoerd. Zoals de zogeheten Sociale Bouwmarkt; een digitaal loket in wording waar inwoners met een hulpvraag direct zelf een oplossing kunnen vinden en regelen. Komen de inwoners er niet digitaal uit, dan is er altijd de mogelijkheid een ambtenaar persoonlijk te spreken. Met het onderwijs en ondernemers is er de gedeelde ambitie om geen enkele jongere thuis op de bank te laten zitten. Een regionaal leer-werkloket zit in de planfase en is bedoeld om mensen die lang in de bijstand zitten alsnog aan het werk te krijgen, eventueel via omscholing. Hettema: ‘Creatieve geesten en vereende krachten zijn in dit proces onontbeerlijk.’